

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 5/2012 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till godkännande av överenskommelsen om att effektivisera samarbetet mellan republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering för att förebygga och bekämpa brottslighet samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 oktober 2010 regeringens proposition med förslag till godkännande av överenskommelsen om att effektivisera samarbetet mellan republiken Finlands regering och Amerikas förenta staters regering för att förebygga och bekämpa brottslighet samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen (RP 187/2010 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

- överinspektör Tiina Nuutinen, inrikesministeriet
- enhetschef, lagstiftningsråd Kaija Suvanto, utrikesministeriet
- lagstiftningssekreterare Tapio Puurunen, justitieministeriet
- dataombudsman Reijo Aarnio
- polisöverinspektör Markku Ryymin, Polisstyrelsen
- kriminalöverinspektör Sanna Palo, centralkriminalpolisen
- överinspektör Jan Sjöblom, skyddspolisen.

Ställningstagande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 1/2012 rd) återges efter betänkandet.

- Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
- inrikesministeriet, gränsbevakningsavdelningen
 - Riksåklagarämbetet
 - Ålands landskapsregering
 - Tullstyrelsen.

Sakkunniga

Utskottet har hört

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner överenskommelsen mellan republiken Finland och Amerikas förenta stater om att effektivisera samarbetet för att förebygga och bekämpa

brottslighet och lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen. Överenskommelsen undertecknades i mars 2010.

Syftet är att effektivisera samarbetet mellan de brottsbekämpande myndigheterna för att förebygga och bekämpa brottslighet och i synnerhet terrorism. Överenskommelsen skapar rättsliga ramar för utbytet av fingeravtrycksuppgifter och DNA-profiler mellan de avtalsslutande parterna. Överenskommelsen möjliggör även överförande av andra uppgifter i enskilda fall och inom ramen för den nationella lagstiftningen i syfte att förebygga grova brott och terroristbrott.

De tekniska och förfarandemässiga detaljerna för informationsutbytet avtalas separat i genomförandeavtal mellan de avtalsslutande parternas myndigheter. Informationsutbytet inleds först efter det att genomförandeavtalen har ingåtts.

Överenskommelsen träder i kraft den första dagen i den andra månaden som följer på den dag då den sista av de diplomatiska noterna mellan de avtalsslutande parterna har mottagits, i vilken det meddelas att de nationella åtgärder som ikraftträdandet av överenskommelsen förutsätter har slutförts. Förenta staterna har slutfört de nationella åtgärderna och sänt Finland en not om detta i juni 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Syftet med överenskommelsen om brottsbekämpning mellan Finland och Förenta staterna är att ytterligare effektivisera samarbetet mellan dessa länders brottsbekämpande myndigheter när det gäller att förebygga och bekämpa grov brottslighet, särskilt terrorism. Samtidigt bidrar överenskommelsen till måluppfyllelse när det gäller den globala kampen mot terrorism och andra allvarliga brott. Vidare stöds ländernas gemensamma mål om att man ska kunna resa säkert och utan hinder mellan Finland och Förenta staterna.

Genom överenskommelsen skapas en rättslig grund för utbyte av uppgifter om fingeravtryck och av DNA-profiler. De tekniska och förfarandemässiga detaljerna för informationsutbytet kommer att regleras separat genom genomförandeavtal mellan avtalssparternas myndigheter.

Informationsutbyte

Överenskommelsens tillämpningsområde omfattar gärningar som med stöd av de avtalssparternas nationella lagstiftning uppfyller rekvisitet för brott där det föreskrivs en frihetsberövande

påföljd på mer än ett år eller ett strängare straff. Information får utbytas bara när den får registreras enligt Finlands gällande lagstiftning. Bestämmelserna i överenskommelsen påverkar inte de brottsbekämpande myndigheternas kriterier för registrering av fingeravtrycksuppgifter och DNA-uppgifter. Befogenheterna för att göra de sökningar överenskommelsen avser får användas endast för att förebygga, avslöja och undersöka brottslighet.

Utbytet av fingeravtrycksuppgifter och DNA-uppgifter genomförs fallvis enligt den nationella lagstiftningen i den avtalsslutande stat som gör sökningen. Automatisk jämförelse av referensuppgifter visar om DNA-profiler eller fingeravtryck finns registrerade i den andra staten. Jämförelsen ska göras enligt principen träff/ingen träff. Det går inte att identifiera personen i fråga enbart utifrån referensuppgifterna.

Om de profiler eller avtryck som jämförs stämmer överens med varandra, kan avtalssparterna be om identifierande personuppgifter eller andra närmare uppgifter i enlighet med den nationella lagstiftningen i den avtalsslutande stat som gjort sökningen. Motsvarande system för informationsutbyte i två steg ingår i ordningen enligt Prümfördraget (FvUB 36/2006 rd). Upp-

gifterna översänds via ett särskilt nationellt kontaktställe.

Utskottet ser det som viktigt att överenskommelsen innehåller bestämmelser om behandling och skydd av personuppgifter som borgar för en tillräcklig nivå på dataskyddet. Överenskommelsen innebär att exempelvis dataombudsmanen har befogenhet att idka tillsyn över att personuppgifterna behandlas i enlighet med vår nationella lagstiftning. Dessutom går det bl.a. att förbjuda vidareförmedling av uppgifter, om inte den avtalspart som lämnat ut uppgifterna ger sitt samtycke till vidareförmedlingen.

Genomförandeavtal

Enligt överenskommelsen avtalas de tekniska och förfarandemässiga detaljerna för utbytet av fingeravtrycksuppgifter och DNA-profiler särskilt i genomförandeavtal mellan myndigheter. Avsikten är då inte att avtala om sådant som gäller överenskommelsens innehåll eller materiella förpliktelser eller sådant som enligt grundlagen ingår i riksdagens behörighet.

Överenskommelsen anger inte vilken eller vilka myndigheter som ingår sådana avtal för Finlands del. När det gäller det europeiska samarbetet för brottsbekämpning är det enligt 53 § 2 mom. i polislagen (493/1995) uttryckligen inrikesministeriet som har befogenhet att ingå motsvarande avtal. Frågan har i enlighet med grundlagsutskottets utlåtande principiell betydelse och koppling till de grundläggande fri- och rättigheterna. Därför föreslår förvaltningsutskottet att det även i fråga om överenskommelsen om brottsbekämpning mellan Finland och Förenta staterna ska vara inrikesministeriet som får befogenhet att ingå genomförandeavtal. Utskottet föreslår att de relevanta bestämmelserna ska ingå i en ny 2 § i ikraftträdandelagen, varvid 2 § i den föreslagna lagen blir 3 §.

Sammanfattning

Sammantaget sett anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker överenskommelsen.

Ändringen av grundlagens 95 § 1 mom. om sättande i kraft av internationella förpliktelser trädde i kraft den 1 mars i år (1012/2011). Efter det ska de bestämmelser i en internationell förpliktelse som inte hör till området för lagstiftning i regel sättas i kraft genom en förordning av statsrådet. I analogi med detta bestämmer statsrådet genom förordning om ikraftträdande av en lag som sätter i kraft en internationell förpliktelse. Därför föreslår utskottet utöver vad det föreslår om genomförandeavtal att 3 § i ikraftträdandelagen (2 § i propositionen), där republikens president bemyndigas att utfärda förordning, ändras på följande sätt: "Om *sättande i kraft av de övriga bestämmelserna i överenskommelsen och om ikraftträdandet* av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet".

Behandlingsordning

Det framgår av grundlagsutskottets utlåtande att beslutet om att godkänna överenskommelsen kan fattas med enkel majoritet. Förslaget om att sätta i kraft överenskommelsen kan vidare behandlas i vanlig lagstiftningsordning, eftersom förvaltningsutskottet på behörigt sätt har beaktat grundlagsutskottets konstitutionella anmärkning till ikraftträdandelagen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner överenskommelsen i propositionen och

godkänner lagförslaget med följande ändringar:

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen om att effektivisera samarbetet med Amerikas förenta stater för att förebygga och bekämpa brottslighet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
(Som i RP)

2 § (Ny)

De genomförandeavtal som avses i artiklarna 6 och 9 i överenskommelsen ingås för Finlands del av inrikesministeriet.

3 (2) §

Om sättande i kraft av de övriga bestämmelserna i överenskommelsen och om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 30 mars 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jussi Halla-aho /saf
vordf. Maarit Feldt-Ranta /sd
medl. Heikki Autto /saml
Reijo Hongisto /saf
Risto Kalliorinne /vänst
Mika Kari /sd

Timo V. Korhonen /cent
Markus Lohi /cent
Pirkko Mattila /saf
Markku Mäntymaa /saml
ers. Anne Holmlund /saml
Martti Mölsä /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.